

¹ A leírt táviratszövegen Molnár Erik saját kezű határozata: „Hazajöhet - Zürich 3 nap - de rögtön vissza kell menjen - helyettese Erős. XI/30 M. E.”

379. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. november 28.)

Tárgy: Franciaországi konzulátusok felállításának ügye

Auer Pál akkori párizsi magyar követ 1947 márciusában fenti szám alatt¹ felterjesztést tett a franciaországi tiszteletbeli, illetve valóságos konzulátusok felállítására vonatkozóan. Mint e jelentésből, de a Külügyminisztérium 3039/1.-1947 leiratából is kitűnik, a konzulátusok felállítása a magyar békeszerződések életbelépése után aktuálissá vált. Tudomásom szerint a franciák most már hajlandók a konzulátus felállításának kérdését érdemleges tárgyalás alá venni. Szabadjon ezzel kapcsolatban rámutatnom arra, hogy információim szerint a konzulátus felállítása további halasztást már azért sem szenvedhet, mert a Franciaország és Észak-Afrika különböző vidékén élő magyarok jogi, kulturális és szociális védelme nem látható el anélkül, hogy a helyszínen vagy rövidebb utazással elérhető helyen magyar hivatalos megbízatással rendelkező megbízható személy ne működjék konzuli minőségben.

Véleményem szerint a legsürgősebb volna a lille-i és az algiri konzulátusok felállítása. Mint 143. pol. számú jelentésemben is közöltem, Roubaix, Tourcoing, Pas-de-Calais és lille-i vidéken élő mintegy 1000 magyar helyzete rendkívül nehéz, állampolgársági, szociális, nyugdíj kérdésekben komoly sérelmek vannak, és emellett az egyre növekvő nyugatos emigráció szervezkedése is szükségessé teszi, hogy hivatalos magyar személy el-
lensúlyozza ezt a tevékenységet.

Fentiekre való tekintettel valóságos lille-i konzulátus felállítását javasolom, és kérem olyan abszolút megbízható és demokratikus gondolkodású személynek konzulként való kiküldését, aki egyéniségénél és tapasztalatainál fogva alkalmas arra, hogy textil- és bányamunkások, valamint fizikai munkára szerződött nyugatos emigránsok körében hatásos gyakorlati munkát tudjon kifejtetni.²

Az algiri konzulátus felállítása azért rendkívül sürgős, mert Észak-Afrikában számos magyar él, aki a szükséges bizonyítványokhoz mindaddig nem juthat el, míg Észak-Afrika területén magyar hatóság nem működik, Párizsba való utazásuknak ugyanis nemcsak anyagi, de sokszor jogi akadályai is vannak. Véleményem szerint megfelelő francia állampolgárságú személyt kellene itt a tiszteletbeli konzuli teendőkkel megbízni, olyan személyt, aki a francia kolónia és a magyar demokrácia ügyeivel szemben már eddig is érdeklődést mutatott fel. Erre nézve később leszek bátor javaslatot tenni.

Célszerűnek tartanám azonban, ha a tiszteletbeli konzul mellé Külügyminiszter Úr egy magyar köztisztviselőt küldene ki irodavezetőként, tekintve, hogy az algiri konzulátushoz tartoznának az afrikai kontinensen élő összes magyarok ügyei.

A franciaországi magyarok nagyobb csoportja él Lyon és Grenoble környékén. Ezeknek az ügyeit véleményem szerint egy olyan tiszteletbeli konzul láthatná el, ki Lyonban székel és időnkint a közelfekvő Grenoble-ba is ellátogatna.

Szükségesnek látszik ezenkívül egy tiszteletbeli konzulátus felállítása Marseille-ben is.

Az 1523/1947 számú jelentésben foglaltakkal ellentétben végül azt kérem, hogy felhatalmazást kapjak a kinevezendő konzulok személyének kiválasztására, miután a kér-

dést³ alapos tanulmányozás tárgyává tettem. A monte-carlói konzulátus felállítását egyáltalában nem tartom aktuálisnak.

Fentiekre való tekintettel arra kérek tehát felhatalmazást, hogy a francia Külügyminisztériummal megkezdhessem a tárgyalásokat egy valóságos és 3 tiszteletbeli konzulátus felállításának előkészítésére.

Befejezésül szeretnék rámutatni arra, hogy a beyruthi és a tuniszi magyar konzulátusok felállítása ügyében számos beadvány érkezett hozzám. Véleményem szerint a beyruthi konzulátus felállításának kérdése Libanonnak önálló köztársasággá alakulása óta nem tartozik a párizsi követség hatáskörébe, a tuniszi konzul kinevezése pedig mindaddig nem aktuális, amíg a sokkal fontosabb algíri konzulátus kérdése el nem intéződött.

Kérem Miniszter Urat, hogy engem – a lehetőség szerint távirati úton is – tárgyalások megkezdésére felhatalmazni szíveskedjék, hogy a jelenlegi, a franciaországi magyarokra nézve rendkívül sérelmes és a demokratikus Magyarország tekintélye szempontjából is tarthatatlan állapot mielőbb megszüntethető legyen.

MOL XIX-J-1-k 2. doboz (eredeti)

¹ 1523/1947.

² Károlyi franciaországi emigrációja idején, főleg a húszas évek második felében sokat foglalkozott a fenti bányász- és iparvidéken dolgozó nagyszámú magyar bányász és munkás szervezésével és segítésével. Ezért fordultak hozzá mint követhet az ott élő magyarok, és ezért érezte szívügyének támogatásukat.

³ Az eredeti szövegben gépelési hiba vagy elnézés folytán „kérését” szerepel. A hivatkozott jelentés még Auertől származik.

380. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. november 28.)

Tisztelettel jelentem Miniszter Úrnak, hogy megfontolás tárgyává tettük, hogy milyen Párizsban rendezendő magyar művészeti kiállítások számíthatnak Magyarország propagandája szempontjából jelentékeny sikerre a francia fővárosban.

A kulturális attasé által szerzett információk szerint a közelmúlt hírneves magyar festőművészei közül leginkább Csontváry Tivadar volna az, akinek képei Párizsban jelentékeny hatást érnének el. Hozzávetőleges becslés szerint a kiállítás itteni költségei – a jelenlegi árszínvonal mellett – kb. 200 000 frankra rúgnának. Ez összegben a kiállítóhelyiség bére, katalógus és sajtófogadás költségei foglaltatnak benne. Kiszállítás és biztosítás költségei ez összegben felül értendők. Erről a kérdésről a legközelebb részletesen jelentek.

Egyben kifejezem azt a nézetemet, hogy jelentékeny sikert lehetne elérni Párizsban magyar iparművészeti kiállítások bevezetésével. Ilyeneket más nemzetek ritkábban rendeznek, és az ilyen kiállítások költségei is csekélyebbek volnának, mint a szorosan vett képzőművészeti kiállításoké. Ilyen célra különösen Kovács Margit keramikus (Budapest, V. Pozsonyi út 1.) műveinek kiállítását javasolnám. Javaslatom támogatására megemlítem, hogy Kovács Margit kerámiai a Budapestet látogató franciák között általában nagy népszerűségnek örvendenek – ő maga eléggé ismert külföldön is. Legutóbb egy igen igényes angol kiadványban jelent meg több munkájának fotográfiája. Ő volt az egyetlen a magyar keramikus művészek közül, akit e kötetbe felvenni érdemesnek tartottak.

Amennyiben a követség számára az elhagyott javakból igényelt bútorok még nem indultak volna útnak, úgy gondolom, hogy a kiállítás költségeit tetemesen csökkentené, ha az anyagot az e bútorokat szállító vagonokban lehetne kiszállítani Párizsba.

Kérem ezért, hogy utóbbi kiállítás ügyében határozni szíveskedjék és amennyiben ez még lehetséges, kérem annak engedélyezését, hogy Kovács Margitnak kiállításra szánt munkái e bútorokkal együtt szállíttassanak ide.

MOL XIX-J-1-k 31. doboz 18/e (eredeti)

381. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. november 29.)

Tisztelettel jelentem Miniszter Úrnak, hogy a fenti tárgyban jelentettek kiegészítése és további megvilágítása céljából, csatoltan felterjesztem a kulturális attasénak Gerlóczy úrral folytatott megbeszéléséről készült feljegyzését, amely egy Párizsban rendezendő Csontváry-kiállítás feltételeit bővebben ismerteti.¹

Véleményem szerint célszerű volna Csontváry műveivel egyidejűleg más magyar neves festők (pl. Rippl-Rónai) műveit is kiállítani, tekintettel arra, hogy ez többletköltséget nem jelent és ugyanakkor a kiállítás hatásosságát fokozza.

MOL XIX-J-1-k 31. doboz 18/e (eredeti)

¹ Beck András már 1946 végén javasolta a dobozban fellelhető iratok tanúsága szerint egy párizsi Csontváry-kiállítás megrendezését. Az ajánlattal Auer is foglalkozott, de nem történt semmi. Szabó Zoltán mellékelte november 27-i feljegyzésében közli, hogy felkereste őt az átutazóban Párizsban tartózkodó Gerlóczy Zsigmond, számos Csontváry-festmény tulajdonosa, és minden ellenszolgáltatás nélkül felajánlotta a képeket egy párizsi kiállítás megrendezésére, sőt ezen túl azt is, hogy miután a párizsi követségen egy modern magyar képet sem látott, kölcsönöz tartósan néhány képet a követségnek reprezentáció céljára és azért, hogy megfigyelhessék, milyen hatást gyakorolnak a Csontváry-képek a hozzáértő francia látogatókra. Szívesen ad a követségnek néhány példányt régi Csontváry-kötetéből és bemutatható fotókat is. 1948. január 10-én a Művészeti Tanács hozzájárulását adta a kiállítás megrendezéséhez, sőt a kezdeményezés hírére az Iparművészeti Múzeum felajánlotta egy Kovács Margit-kiállítás megrendezését.

382. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. december 1.)

Mint 124/pol. számú jelentésemben jelentettem, fokozódott a Németországban élő nyugatosok beözönlése Franciaországba. Ezzel kapcsolatban Foucoud százados, aki az International Refugee Organization¹ párizsi irodájának magyar referense, azzal a kéréssel fordult hozzánk, hogy szerezzük meg neki a magyar háborús bűnösök listáját, nehogy olyan „displaced person”-okat² támogassanak, akik a németekkel működtek együtt és ezért hagyták el Magyarországot. Foucoud urat ismételten megkértük arra, hogy ne támogasson olyan displaced personokat, akik sem a követségtől, sem valamilyen elismert zsidó jótékonyági szervtől származó iratot felmutatni nem tudnak, mert akinek nincsen ilyen irata, arról joggal feltételezhető, hogy a háború alatti politikai tevékenysége miatt van távol Magyarországtól. Benyomásom szerint azonban az IRO vezetősége ezt az argumentációt nem fogadja el, mert nem abból indul ki, hogy aki a mai magyar kormánnyal szemben áll, az fasiszta, hanem abból, hogy csak a kifejezetten háború alatti tevékenységük miatt a magyar igazságügyi hatóságok által megnevezett személyeket lehet háborús bűnösnek, együttműködő fasiszta elemeknek tekinteni Franciaországban. Éppen ezért érthetőnek tartom, hogy Foucoud százados a napokban ismét sürgette a magyar háborús bűnösök listáját, amelyet már annak idején kértem a külügyminisztériumtól.